

Przepisy
na każdą kieszeń

Kodeks drogowy

Stan prawny
na 7 marca 2009 r.



Oficyna

a Wolters Kluwer business

z hasłami

Kodeks drogowy

Przepisy
na każdą kieszeń

Prawo jest na naszej stronie!

www.profinfo.pl
www.wolterskluwer.pl

- codzienne aktualizacje
- pełna oferta
- zapowiedzi wydawnicze
- rabaty na zamówienia zbiorcze do negocjacji
- uproszczony sposób zakupu e-mailem:
zamowienia.internet@wolterskluwer.pl

Przepisy
na każdą kieszeń

Kodeks drogowy

**Stan prawny
na 7 marca 2009 r.**



Oficyna

a Wolters Kluwer business

z hasłami

Stan prawny na 7 marca 2009 r.

Redakcja:
Małgorzata Buczna

Korekta:
Faktoria Wyrazu Sp. z o.o.

Skład, łamanie:
Faktoria Wyrazu Sp. z o.o.

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2009

ISBN 978-83-7601-699-3

12. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa: www.profinfo.pl

Spis treści

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. — Prawo o ruchu drogowym	11
Dział I. Przepisy ogólne	13
Dział II. Ruch drogowy	22
Rozdział 1. Zasady ogólne	22
Rozdział 2. Ruch pieszych	31
Rozdział 3. Ruch pojazdów	35
Oddział 1. Zasady ogólne	35
Oddział 2. Włączanie się do ruchu	36
Oddział 3. Prędkość i hamowanie	38
Oddział 4. Zmiana kierunku jazdy lub pasa ruchu	42
Oddział 5. Wymijanie, omijanie i cofanie	43
Oddział 6. Wyprzedzanie	44
Oddział 7. Przecinanie się kierunków ruchu	46
Oddział 8. Ostrzeganie oraz jazda w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza	50
Oddział 9. Holowanie	51
Oddział 10. Ruch pojazdów w kolumnie	53

Oddział 11. Przepisy dodatkowe o ruchu rowerów, motorowerów oraz pojazdów zaprzęgowych	54
Rozdział 4. Ruch zwierząt	57
Rozdział 5. Porządek i bezpieczeństwo ruchu na drogach.....	59
Oddział 1. Przepisy porządkowe.....	59
Oddział 2. Zatrzymanie i postój	65
Oddział 3. Używanie świateł zewnętrznych.....	71
Oddział 4. Warunki używania pojazdów w ruchu drogowym.....	73
Oddział 5. Wykorzystanie dróg w sposób szczególny	88
Dział III. Pojazdy	99
Rozdział 1. Warunki techniczne pojazdów	99
Rozdział 2. Warunki dopuszczenia pojazdów do ruchu	115
Rozdział 2a. Centralna ewidencja pojazdów	140
Rozdział 2b. (<i>uchylony</i>).....	155
Rozdział 3. Badania techniczne pojazdów	155
Dział IV. Kierujący.....	169
Rozdział 1. Uprawnienia do kierowania	169
Rozdział 1a. Centralna ewidencja kierowców	188
Rozdział 2. Szkolenie i egzaminowanie	196
Rozdział 2a. (<i>uchylony</i>).....	212
Rozdział 2b. Doskonalenie umiejętności osób posiadających uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym	212

Rozdział 3. Wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.....	222
Rozdział 4. Sprawdzanie stanu zdrowia i predyspozycji psychicznych do kierowania pojazdami	225
Dział V. Kontrola ruchu drogowego	238
Rozdział 1. Uprawnienia Policji i innych organów	238
Rozdział 2. Zatrzymywanie i zwracanie dowodów rejestracyjnych	255
Rozdział 3. Zatrzymywanie praw jazdy i pozwoleń oraz cofanie i przywracanie uprawnień do kierowania pojazdami	259
Dział Va. Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego	265
Dział VI. Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe.....	271

Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych	277
Rozdział 1. Przepisy ogólne	279
Rozdział 2. Znaki drogowe pionowe	282
Znaki ostrzegawcze	282
Znaki zakazu.....	288
Znaki nakazu	302
Znaki informacyjne.....	305
Znaki kierunku i miejscowości	313
Znaki uzupełniające.....	318

Rozdział 3. Dodatkowe znaki pionowe	321
Dodatkowe znaki przed przejazdami kolejowymi.....	321
Dodatkowe znaki dla kierujących tramwajami	322
Dodatkowe znaki szlaków rowerowych	324
Dodatkowe znaki dla kierujących pojazdami wojskowymi.....	325
Rozdział 4. Znaki drogowe poziome.....	326
Rozdział 5. Sygnały świetlne nadawane przez urządzenia umieszczone na drodze	330
Sygnały świetlne dla kierujących i pieszych	330
Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach	334
Rozdział 6. Sygnały dawane przez uprawnione osoby	337
Rozdział 7. Sygnały dźwiękowe lub wibracyjne wysyłane przez urządzenia umieszczone na drodze.....	339
Rozdział 8. Przepisy przejściowe i końcowe.....	340
Załącznik. Spis wzorów znaków i sygnałów drogowych.....	342
Znaki drogowe pionowe.....	342
Znaki ostrzegawcze	342
Znaki zakazu.....	344
Znaki nakazu	346
Znaki informacyjne.....	346
Znaki kierunku i miejscowości	349

Znaki uzupełniające.....	351
Tabliczki do znaków drogowych	352
Dodatkowe znaki pionowe.....	356
Dodatkowe znaki przed przejazdami kolejowymi.....	356
Dodatkowe znaki dla kierujących tramwajami	356
Dodatkowe znaki szlaków rowerowych	357
Dodatkowe znaki dla kierujących pojazdami wojskowymi.....	357
Znaki drogowe poziome	358
Sygnały świetlne.....	359
Sygnały świetlne dla kierujących i pieszych	359
Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach	359

**Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych
i administracji z dnia 20 grudnia 2002 r.
w sprawie postępowania z kierowcami
naruszającymi przepisy ruchu drogowego**

Załączniki.....	373
Załącznik Nr 1. Wykaz naruszeń przepisów ruchu drogowego i liczba punktów odpowiadająca tym naruszeniom	373
Załącznik Nr 2. Wzór karty informacyjnej (<i>pominięty</i>).....	394
Załącznik Nr 3. Karta rejestracyjna (<i>pominięty</i>)	394

Załącznik Nr 4. Wzór zawiadomienia o wydaniu decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami (<i>pominięty</i>)	395
Załącznik Nr 5. Wzór zawiadomienia o poddaniu kontrolnemu sprawdzeniu kwalifikacji (<i>pominięty</i>)	395
Załącznik Nr 6. Wzór wniosku o kontrolne sprawdzenie kwalifikacji lub cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami (<i>pominięty</i>)	395
Załącznik Nr 7. Program szkolenia kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego.....	396
Załącznik Nr 8. Wzór oświadczenia o odbyciu szkolenia upoważniającego do zmniejszenia liczby punktów (<i>pominięty</i>)	398
Załącznik Nr 9. Wzór zaświadczenia/informacji o wpisach w ewidencji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego (<i>pominięty</i>)	398
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 kwietnia 2002 r. w sprawie wymiany praw jazdy	399
Wzory znaków i sygnałów drogowych	409

Ustawa

z dnia 20 czerwca 1997 r.

Prawo o ruchu drogowym¹

(t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908; zm.: z: Dz. U. z 2005 r. Nr 109, poz. 925, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1486, Nr 180, poz. 1494 i 1497; z Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 141, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 190, poz. 1400, Nr 191, poz. 1410, Nr 235, poz. 1701; z 2007 r. Nr 52, poz. 343, Nr 57, poz. 381, Nr 99, poz. 661, Nr 123, poz. 845, Nr 176, poz. 1238; z 2008 r. Nr 37, poz. 214, Nr 100, poz. 649, Nr 163, poz. 1015, Nr 209, poz. 1320, Nr 220, poz. 1411 i 1426, Nr 223, poz. 1461 i 1462, Nr 234, poz. 1573 i 1574; z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 18, poz. 97)

¹ Niniejsza ustawa wdraża postanowienia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 70/156/EWG z dnia 6 lutego 1970 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do homologacji typu pojazdów silnikowych i ich przyczep (Dz. Urz. WE L 42 z 23.02.1970, z późn. zm.),

- 2) dyrektywy 74/150/EWG z dnia 4 marca 1974 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do homologacji typu kołowych ciągników rolniczych lub leśnych (Dz. Urz. WE L 84 z 28.03.1974, z późn. zm.),
- 3) dyrektywy 91/439/EWG z dnia 29 lipca 1991 r. w sprawie praw jazdy (Dz. Urz. WE L 237 z 24.08.1991, z późn. zm.),
- 4) dyrektywy 91/671/EWG z dnia 16 grudnia 1991 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do obowiązkowego stosowania pasów bezpieczeństwa w pojazdach poniżej 3,5 tony (Dz. Urz. WE L 373 z 31.12.1991, z późn. zm.),
- 5) dyrektywy 92/6/EWG z dnia 10 lutego 1992 r. w sprawie montowania i zastosowania urządzeń ograniczenia prędkości w niektórych kategoriach pojazdów silnikowych we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 57 z 02.03.1992, z późn. zm.),
- 6) dyrektywy 96/53/WE z dnia 25 lipca 1996 r. ustanawiającej dla niektórych pojazdów kołowych poruszających się na terytorium Wspólnoty maksymalne dopuszczalne wymiary w ruchu krajowym i międzynarodowym oraz maksymalne dopuszczalne obciążenia w ruchu międzynarodowym (Dz. Urz. WE L 235 z 17.09.1996, z późn. zm.),
- 7) dyrektywy 96/96/WE z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich dotyczących badań przydatności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep (Dz. Urz. WE L 46 z 17.02.1997, z późn. zm.),
- 8) dyrektywy 97/27/WE z dnia 22 lipca 1997 r. odnoszącej się do mas i wymiarów niektórych kategorii pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz zmieniającej dyrektywę 70/156/EWG (Dz. Urz. WE L 233 z 28.08.1997, z późn. zm.),
- 9) dyrektywy 1999/37/WE z dnia 29 kwietnia 1999 r. w sprawie dokumentów rejestracyjnych pojazdów (Dz. Urz. WE L 138 z 01.06.1999, z późn. zm.),
- 10) dyrektywy 1999/62/WE z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Dz. Urz. WE L 187 z 20.07.1999),

Dział I. Przepisy ogólne

Zakres przedmiotowy ustawy

Art. 1. 1. Ustawa reguluje zasady ruchu na drogach publicznych oraz w strefach zamieszkania, warunki dopuszczenia pojazdów do tego ruchu, wymagania w stosunku do osób kierujących pojazdami i innych uczestników ruchu oraz zasady kontroli ruchu drogowego.

2. Przepisy ustawy stosuje się również do ruchu odbywającego się poza drogami publicznymi, jeżeli jest to konieczne dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa uczestników tego ruchu.

-
- 11) dyrektywy 2000/30/WE z dnia 6 czerwca 2000 r. w sprawie drogowej kontroli przydatności do ruchu pojazdów użytkowych poruszających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 203 z 10.08.2000, z późn. zm.),
 - 12) dyrektywy 2002/24/WE z dnia 18 marca 2002 r. w sprawie homologacji typu dwu- lub trzykołowych pojazdów mechanicznych i uchylającej dyrektywę 92/61/EWG (Dz. Urz. WE L 124 z 09.05.2002).

Dane dotyczące aktów prawa Unii Europejskiej, ogłoszonych przed dniem 1 maja 2004 r., zamieszczone w niniejszej ustawie, dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej — wydanie specjalne.

3.² Zadania samorządu województwa, o których mowa w art. 75a ust. 1, 3, 5 i 9, art. 97 ust. 3, art. 98 ust. 5, art. 110 ust. 1 pkt 10, art. 111 ust. 1, art. 112 ust. 1, art. 113 ust. 1, art. 114 ust. 3, art. 122 ust. 8 i 9, art. 124a ust. 3 i 10, art. 124b ust. 1–3 i 5, art. 140 ust. 4, art. 140g ust. 2, art. 140i i art. 140k, są zadaniami z zakresu administracji rządowej.

Słownik pojęć ustawowych

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) droga — wydzielony pas terenu składający się z jezdni, pobocza, chodnika, drogi dla pieszych lub drogi dla rowerów, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych znajdującym się w obrębie tego pasa, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt;
- 2) droga twarda — drogę z jezdnią o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukowcowej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych, jeżeli długość nawierzchni przekracza 20 m; inne drogi są drogami gruntowymi;
- 3) autostrada — drogę dwujezdniową, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, na której nie dopuszcza się ruchu poprzecznego, przeznaczoną tylko do ruchu pojazdów samochodowych, które na równej, poziomej jezdni mogą rozwinąć prędkość co najmniej 40 km/h, w tym również w razie ciągnięcia przyczep;

² Art. 1 ust. 3 dodany przez art. 14 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz. U. Nr 175, poz. 1462) z dniem 1 stycznia 2006 r.

- 4) droga ekspresowa — drogę dwu- lub jednojezdniową, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, na której skrzyżowania występują wyjątkowo, przeznaczoną tylko do ruchu pojazdów samochodowych;
- 5) droga dla rowerów — drogę lub jej część przeznaczoną do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;
- 6) jezdnia — część drogi przeznaczoną do ruchu pojazdów; określenie to nie dotyczy torowisk wydzielonych z jezdni;
- 7) pas ruchu — każdy z podłużnych pasów jezdni wystarczający do ruchu jednego rzędu pojazdów wielośladowych, oznaczony lub nieoznaczony znakami drogowymi;
- 8) pobocze — część drogi przyległą do jezdni, która może być przeznaczona do ruchu pieszych lub niektórych pojazdów, postoju pojazdów, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt;
- 9) chodnik — część drogi przeznaczoną do ruchu pieszych;
- 10) skrzyżowanie — przecięcie się w jednym poziomie dróg mających jezdnię, ich połączenie lub rozwidlenie, łącznie z powierzchniami utworzonymi przez takie przecięcia, połączenia lub rozwidlenia; określenie to nie dotyczy przecięcia, połączenia lub rozwidlenia drogi twardej z drogą gruntową lub stanowiącą dojazd do obiektu znajdującego się przy drodze;
- 11) przejście dla pieszych — powierzchnię jezdni, drogi dla rowerów lub torowiska przeznaczoną do przechodzenia przez pieszych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;

- 12) przejazd dla rowerzystów — powierzchnię jezdni lub torowiska przeznaczoną do przejeżdżania przez rowerzystów, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;
- 13) przystanek — miejsce zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego, oznaczone odpowiednimi znakami drogowymi;
- 14) tunel — budowlę na drodze, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;
- 15) obszar zabudowany — obszar oznaczony odpowiednimi znakami drogowymi;
- 16) strefa zamieszkania — obszar obejmujący drogi publiczne lub inne drogi, na którym obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, a wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi;
- 17) uczestnik ruchu — pieszego, kierującego, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze;
- 18) pieszy — osobę znajdującą się poza pojazdem na drodze i niewykonującą na niej robót lub czynności przewidzianych odrębnymi przepisami; za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także osobę w wieku do 10 lat kierującą rowerem pod opieką osoby dorosłej;
- 19) kolumna pieszych — zorganizowaną grupę pieszych prowadzoną przez kierownika lub dowódcę;
- 20) kierujący — osobę, która kieruje pojazdem lub zespołem pojazdów, a także osobę, która prowadzi kolumnę

- pieszych, jedzie wierzchem albo pędzi zwierzęta pojedynczo lub w stadzie;
- 21) kierowca — osobę uprawnioną do kierowania pojazdem silnikowym;
 - 22) szczególna ostrożność — ostrożność polegającą na zwiększeniu uwagi i dostosowaniu zachowania uczestnika ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze, w stopniu umożliwiającym odpowiednio szybkie reagowanie;
 - 23) ustąpienie pierwszeństwa — powstrzymanie się od ruchu, jeżeli ruch mógłby zmusić innego kierującego do zmiany kierunku lub pasa ruchu albo istotnej zmiany prędkości, a pieszego — do zatrzymania się, zwolnienia lub przyspieszenia kroku;
 - 24) ruch kierowany — ruch otwierany i zamykany za pomocą sygnalizacji świetlnej albo przez uprawnioną osobę;
 - 25) niedostateczna widoczność — widoczność występująca od zmierzchu do świtu, a także w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza od świtu do zmierzchu;
 - 26) wymijanie — przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w przeciwnym kierunku;
 - 27) omijanie — przejeżdżanie (przechodzenie) obok nieporuszającego się pojazdu, uczestnika ruchu lub przeszkody;
 - 28) wyprzedzanie — przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w tym samym kierunku;
 - 29) zatrzymanie pojazdu — unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu dro-

- gowego, trwające nie dłużej niż 1 minutę, oraz każde unieruchomienie pojazdu wynikające z tych warunków lub przepisów;
- 30) postój pojazdu — unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu drogowego, trwające dłużej niż 1 minutę;
 - 31) pojazd — środek transportu przeznaczony do poruszania się po drodze oraz maszynę lub urządzenie do tego przystosowane;
 - 32) pojazd silnikowy — pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru i pojazdu szynowego;
 - 33) pojazd samochodowy — pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia jazdę z prędkością przekraczającą 25 km/h; określenie to nie obejmuje ciągnika rolniczego;
 - 34) pojazd wolnobieżny — pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, z wyłączeniem ciągnika rolniczego;
 - 35) pojazd członowy — zespół pojazdów składający się z pojazdu silnikowego złączonego z naczepą;
 - 36) pojazd specjalny — pojazd samochodowy lub przyczepę przeznaczone do wykonywania specjalnej funkcji, która powoduje konieczność dostosowania nadwozia lub posiadania specjalnego wyposażenia; w pojeździe tym mogą być przewożone osoby i rzeczy związane z wykonywaniem tej funkcji;
 - 37)³ pojazd używany do celów specjalnych — pojazd samochodowy przystosowany w sposób szczególny do

³ Art. 2 pkt 37 zmieniony przez art. 29 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o Służbie Kontrwywiadu Woj-

- przewozu osób lub ładunków, używany przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Policję, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Straż Graniczną, kontrolę skarbową, Służbę Celną, jednostki ochrony przeciwpożarowej, Inspekcję Transportu Drogowego i Służbę Więzienną;
- 38) pojazd uprzywilejowany — pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi światłami mijania lub drogowymi; określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego;
- 39)⁴ pojazd zabytkowy — pojazd, który na podstawie odrębnych przepisów został wpisany do rejestru zabytków lub znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także pojazd wpisany do inwentarza muzealiów, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- 40) samochód osobowy — pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą oraz ich bagażu;

skowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego oraz ustawę o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. Nr 104, poz. 711) z dniem 1 października 2006 r.

⁴ Art. 2 pkt 39 zmieniony przez art. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. (Dz. U. Nr 223, poz. 1461) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 stycznia 2009 r.